

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
א' סיון ה'תשע"ו

יום א' דחג השבועות

כותרת

חמש דקות במדבר

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

יום א' דחג השבועות

חמש דקות במדבר

אמריקן פרעה הוא שמו של סוס מרוץ, שזכה במקום הראשון בשלושה מרוצים. בכך עשה היסטוריה של 37 שנים, כשזכה ב'טריפל קראון'. כמובן שאמריקן פרעה הפך למפורסם ופופולרי מאוד, ערכו עלה במיליוני דולרים, ו'מקורביו' הבינו שהגיע הזמן לנסות ולהוליד ממנו צאצאים שימשיכו את הגנטיקה המיוחדת שלו, וכבר מחפשים לו 'שידוך' ראוי.

נשאלת השאלה: מה לנו ולמרוצי סוסים שמשתתפים בהם שלוש מאות אלף בני אדם?

המיוחד ביותר בסוס הזה, בעיני, הוא שמו – 'אמריקן פרעה'. מה פתאום שמישהו ייתן שם כזה לסוס? הנה הסיפור

שמאחורי השם: בעליו של הסוס המפורסם הוא אדם בשם אחמד זיאד. לא רבים יודעים, אבל אחמד הוא יהודי

אורתודוכסי ממוצא מצרי, המתגורר בניו ג'רזי, ולאור העובדה שהוא שומר שבת, אינו יכול להשתתף בעצמו במרוצים.

אחמד זיאד ידע בדיוק מדוע הוא נותן לסוסו את השם 'פרעה': בחמישה חומשי תורה, הראשונים שמוזכרים שהשתמשו בסוסים אלו המצרים. כשעם ישראל יצא ממצרים, פרעה החל לרדוף אחריו "כל סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו" (שמות י"ד ט).

מיד לאחר מכן אנו קוראים על קריעת ים-סוף: "וירדפו מצרים ויבואו אחריהם כל סוס פרעה ורכבו ופרשיו אל תוך הים". הרי שהסוסים נקראים על שם פרעה. "סוס פרעה".

ויתרה מזו, בחומש דברים כשהתורה מדברת על מצות מינוי מלך "שום תשים עליך מלך" התורה מזהירה את המלך: "רק לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס וזה" אמר לכם לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד" (דברים י"ז, ט"ז).

התורה מזהירה את המלך שלא ירבה לעצמו סוסים, כי המרכז של הסוסים היה במצרים, שם גידלו את הסוסים המשובחים ביותר, ולכן אם הוא יפתח אובססיה לסוסים, בסוף הוא עוד יחזור למצרים, בניגוד לרצון ה' שאמר: "לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד". מתי ה' אמר את זה? בפרשת בשלח, לפני קריעת ים סוף. כאשר בני ישראל ראו את המצרים מגיעים עם הסוסים שלהם, הם פחדו וצעקו אל ה', ואז ה' אמר להם: "כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם".

ויש עוד מקום אחד בתורה שם כתוב שאסור לחזור למצרים. בפרשת כי תבוא, בסוף כל הקללות שמובאות בפרשה,

אומרת התורה שהדבר הגרוע ביותר יהיה: "והשיבן ה' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה" (דברים כ"ח ס"ח). הרי לנו שהתורה חוזרת על האיסור הזה שלוש פעמים.

נשאלת השאלה: מדוע הקב"ה דאג כל-כך שבני ישראל לא יחזרו למצרים, עד שחזר במפורש על האיסור הזה שלוש פעמים? התשובה לכך נמצאת בתורה עצמה, בפרשת אחרי: "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו". הקב"ה לא רצה שבני ישראל ילמדו ממעשיהם המקולקלים של אנשי ארץ מצרים, ולכן הזהיר אותם שלא לשוב לשם. בזמנו, מצרים הייתה מרכז העולם האלילי. שם עבדו עבודה זרה והיו שטופים בגילוי עריות וכו', ולכן ה' רצה שבני ישראל ישמרו מרחק מהארץ הזו.

אותו פסוק ממשיך ואומר: "וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו". מסביר רש"י: "מגיד שמעשיהם של מצרים ושל כנענים מקולקלין מכל האומות" (ויקרא י"ח, ג). אם כן, במצרים אינם יכולים להישאר כי הם מושפעים מהנהגה הרעה של המצרים. לארץ כנען גם אי-אפשר עדיין להביא אותם, כי גם מעשיהם של הכנענים "מקולקלין יותר מכולם". מה עשה הקב"ה? מצא פתרון: הוציא את בני ישראל למדבר.

זהו כל ספר במדבר; בחמש הפרשות הראשונות מסופר על תחילת הארבעים שנה במדבר, וחמש הפרשות האחרונות מספרות על סיום תקופת ארבעים השנים.

מה שלמדים מכך הוא, שדמותו הרוחנית של העם היהודי לא עוצבה בארץ ישראל; לשם הם הגיעו כבר מעוצבים ומוכנים לשנות את המציאות של ארץ כנען לארץ הקודש. היכן עוצבה דמותו הרוחנית של העם? איפה נולד העם היהודי? במדבר דווקא, במקום שומם שאין בו ישוב בני אדם, הרחק מכל השפעה חיצונית אחרת. דווקא שם בני ישראל יכולים היו להפנים שהם ממלכת כוהנים וגוי קדוש.

הרמב"ם כותב ש"האדם הוא מדיני" (מורה נבוכים חלק השני פרק מ) [=חברתי], אף אחד אינו יכול לומר שהסביבה לא משפיעה עליו. למשל, בתי כנסת האשכנזים דומים בצורתם לבתי תפילה של הנוצרים. לעומת זאת, בתי כנסת של יוצאי צפון אפריקה והספרדים דומים יותר למסגדים, מדוע? מפני שמקום מגוריו של האדם משפיע עליו, מרצונו או שלא מרצונו במדע או שלא במדע. אדם מושפע מהסביבה שבתוכה הוא חי.

לכן התורה ניתנה במדבר דווקא, שם אין שום הפרעות ואין 'סביבה', רק "ישראל ומלכא בלחודוהי". עם ישראל חווה ארבעים שנות ניתוק מכל מגע של תרבויות זרות, ולכן שם יכולים היו לגדל דור חדש בצורה מקורית שלא מושפעת משום תרבות אחרת.

הרעיון הזה מרומז במדרש, על הפסוק בשיר השירים: "מי זאת עולה מן המדבר" (שה"ש ג, ו), אומר המדרש: "עילוייה מן המדבר, תורה מן המדבר, סנהדרין מן המדבר, נבואה מן המדבר" (שה"ש רבה). דווקא מהמדבר יכלה לבוא תורה נבואה וסנהדרין.

מהו המסר עבורנו? היום חג מתן תורה; התורה ניתנה במדבר סיני; אומר הרבי: גם אנחנו צריכים בכל יום לצאת למדבר לכמה דקות, להתנתק מכל הוויות העולם ולהקדיש אותן לקב"ה – אם זה לתפילה או לתורה, אבל חמש דקות ביום לנתק את הטלפון ואת כל שאר הדברים שמפריעים לאדם להתרכז, וללכת למדבר (שיחות קודש תשכ"ב ע' 481).